

Затверджено Вченою Радою ОНУ
імені І.І. Мечникова
від "20" грудня 20 16 р. № 4

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І.МЕЧНИКОВА
(повна назва вищого навчального закладу)

кафедра педагогіки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Хмарський В.М.

_____ 20__ р.

НАЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ
(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти третій (доктор філософії)

Спеціальність 053 «ПСИХОЛОГІЯ»

2017

Навчальна програма з дисципліни «Педагогіка вищої школи».

Розробник: Цокур О.С., д.пед.н., професор, зав. кафедри педагогіки

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки

Протокол № _____ від “_____” серпня 2017 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

проф. Цокур О.С.

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК) факультету РГФ:

Протокол № _____ від “_____” серпня 2017 р.

Голова НМК

(підпис)

Телецька Т.В.

(прізвище та ініціали)

© Цокур О.С.

©Кафедра педагогіки ОНУ імені І.І. Мечникова, 2017

© ОНУ імені І.І. Мечникова, 2017

ВСТУП

Становлення України як самостійної держави, її національне відродження та перехід до ринкових відносин кардинально впливають на роль фахівців з вищою освітою. Особливе місце серед них посідають майбутні викладачі вищих навчальних закладів як високо компетентні і всебічно освічені фахівці сфери вищої освіти, рівень фахової й психолого-педагогічної підготовки яких повинен забезпечити актуальні соціально-педагогічні потреби українського суспільства в умовах реалізації Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті. Зміни соціальних, економічних умов життя України не обминули й вузівську систему навчання й виховання, що вимагає нових підходів у вивченні й осмисленні закономірностей організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі. Педагогіка вищої школи вивчає закони і закономірності організації, управління та контролю якості освітнього процесу у вищому закладі освіти, що покликаний відповідати кінцевій меті цієї педагогічної системи, спрямованої на підготовку високоосвідчених, культурних, професійно компетентних, конкурентоздатних й мобільних на ринку праці фахівців. Процес підготовки нової генерації науковців і професіоналів, здатних позитивно впливати на суспільний розвиток, потребує зростання якості їх знань і відповідних компетенцій, збереження й збагачення національної культурної спадщини, докорінного оновлення професійно-педагогічної підготовки майбутніх викладачів вищих навчальних закладів, які працюватимуть в умовах розвитку європейського та світового науково-освітнього простору під дією чинників глобалізації та євроінтеграції.

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі спеціальності. Навчальна дисципліна «Педагогіка вищої школи» є нормативною дисципліною для підготовки аспірантів як фахівців третього - освітньо-наукового рівня. Її засвоєння є підґрунтям соціально-гуманітарної та професійно-педагогічної підготовки здобувачів вищої освіти, що надає можливість значно розширити їх науково-педагогічну компетентність і культуру, сформувати професійно-педагогічний кругозір і світогляд, а також набути професійну готовність до здійснення функцій науково-педагогічної діяльності викладача як ефективного фахівця в сфері вищої освіти. Вивчення означеної дисципліни базується на предметних компетенціях, сформованих під час вивчення курсів «Філософія», «Психологія», «Педагогіка», «Соціологія», «Культурологія». Оволодіння теоретичними основами, практичними вміннями і навичками з педагогіки вищої школи є підґрунтям для проходження аспірантами науково-педагогічної (асистентської) практики у закладі вищої освіти в статусі викладача/тьютора та куратора студентської академічної групи.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу є теоретична підготовка аспірантів до здійснення дидактичної, науково-методичної й інноваційної педагогічної діяльності у вищій школі шляхом формування їх інтересу, здатності й готовності до самостійного пізнання актуальних проблем методології, дидактики та теорії виховання у вищій школі, опанування сучасних технологій з організації професійної освіти майбутніх фахівців, управління їхньою самостійно-дослідницькою та науковою діяльністю.

Основні завдання курсу:

- розкрити сутність основних теоретичних концепцій і методологічних підходів, категорій і понять, закономірностей та принципів навчання і виховання студентів закладу вищої освіти;
- забезпечити практичне оволодіння аспірантами традиційних й інноваційних методів, форм та технологій навчання й виховання студентів;
- розкрити теоретичні підходи й забезпечити опанування аспірантами провідних стратегій діяльності сучасного викладача й куратора (тьютора, коуча) студентської академічної групи по формуванню соціально й професійно важливих якостей особистості;
- ознайомити з основами освітнього менеджменту у закладі вищої освіти;

- долучити до усвідомлення значущості педагогічних інновацій для подальшої модернізації вищої школи.

Процес вивчення дисципліни «Педагогіка вищої школи» спрямований на формування елементів наступних компетентностей аспірантів:

КСО. 01 – здатність виконувати норми національного та міжнародного законодавства;

КСО.06 – екологічна грамотність, здатність оцінювати вплив антропологічного фактору на довкілля та вести здоровий спосіб життя;

КСО.07 - здатність вирішувати нестандартні завдання та приймати рішення в умовах невизначеності

КСО. 09 – здатність планувати, розробляти й реалізувати різнопланові заходи щодо організації учбового процесу;

КЗН. 01 – базові уявлення про основи психології, педагогіки, що сприяють розвиткові загальної культури та соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей;

КЗП.04 – базові знання з теорії та практики комплексного підходу до профілактики девіантної поведінки у молодіжному середовищі;

КЗП.08 – поширення знань про психофізіологічні дослідження із застосуванням поліграфа та використання психофізіологічного дослідження для розв'язання прикладних завдань виявлення у людини прихованої інформації;

КЗП.09 – досконалі знання в галузі соціалізація та професіоналізація особистості у ВНЗ;

КЗП. 14 – базові знання та практичне володіння методами і технологіями навчання у вищій школі;

КЗП.15 – здатність до виявлення актуальних потреб потенційних клієнтів, співробітників, керівників;

КСП.02 – спеціальні знання про взаємодію суспільства та особистості: поняття рефлексії, ідентифікації, емпатії. Групова сумісність та згуртованість групи. Роль лідера в колективі.

КСП.04 - базові уявлення про психодіагностичні та тренінгові методи і технології, що застосовуються у роботі з різними верствами населення

КСП.08 – розширенні знання про роль психопрофілактики в охороні психічного здоров'я та психологічного благополуччя особистості;

КСП.12 - поглиблене знайомство з соціально – психологічними особливостями соціальної роботи з особистістю та малою групою.

Очікувані результати навчання:

- вміти пропагувати серед студентів та учнів права, свободи та обов'язки людини і громадянина, що закріплені Конституцією України;

- використовувати основні положення міжнародних конвенцій, угод тощо, до яких приєдналась Україна;

- вміти планувати учбовий процес, реалізовувати різнопланові заходи для їх виконання;

- вміти фізично і розумово самовдосконалюватися, використовувати фізичні вправи з метою збереження та зміцнення власного здоров'я як складової ефективної професійної діяльності;

- вміти адаптуватися до нових ситуацій, що виникають в ході професійної діяльності і потребують переоцінки накопиченого досвіду та власних можливостей

- вміти створити творчу атмосферу та організувати культурні заходи в учнівських та студентських колективах, на основі національних та міжнародних досягнень культури;

- вміти використовувати соціально-психологічних методів діагностики молодіжної девіації;

- володіти прийомами попередження девіації серед студентської молоді;

- вміння використовувати сучасні методи превенції та запобігання поведінки, що відхиляється серед молоді;
- володіти навичками встановлення протипоказань для проведення психофізіологічного обстеження відносно особи конкретного обстежуваного;
- вміти практично проводити аналіз взаємозв'язку, ролі і місця пам'яті, уваги, емоцій, установок та інших психічних процесів в механізмах психофізіологічного дослідження неправдивої поведінки;
- засвоїти модель цілісної соціально-професійної компетентності;
- вміти визначати методи комплексного впливу на студента вищого навчального закладу (технологічного та соціального);
- вміти планувати та організувати навчальний процес у ВНЗ, застосовувати сучасні освітні технології;
- досліджувати стан розвитку особистості студента та академічної групи з використанням сучасних науково-дослідницьких методів
- володіти принципами ефективної мотивації себе та клієнтів, співробітників, керівників
- володіти принципами ефективної комунікації на усіх етапах взаємодії з потенційними клієнтами, співробітниками.
- володіти практичними навичками дослідження міжособистісних відносин в групі, координаційної взаємодії при виконанні спільних завдань.
- розрізняти особливості міжособистісної взаємодії на різних етапах онтогенезу;
- вміти розробляти найбільш ефективні психодіагностичні методи, адаптуючи їх до психодіагностичних цілей;
- вміти проводити різні за формою та найбільш ефективні тренінгові методи і технології, адаптуючи їх за психотехнічними цілями;
- вміти обирати систему заходів, спрямованих на охорону психічного здоров'я, поліпшення виробничих і побутових умов життя людей;
- знати методи та засоби пропаганди психогігієнічних знань і здорового способу життя, використовувати психологічне просвітництво.
- вміти застосовувати знання психології для опису закономірностей функціонування і розвитку психіки в нормі та патології;
- вміти використовувати професійно-профільовані знання у забезпеченні посередництва між особистістю та родиною, між різними структурами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен знати і розуміти сутність:

- актуальних проблем розвитку вищої освіти в Україні та світі, шляхів і способів оновлення змісту виховання і навчання студентів в умовах модернізації вищої освіти в контексті євроінтеграції, інтерналізації міграції, інформатизації та глобалізації суспільства;
- державних нормативних документів про освіту і вищу освіту;
- мети, завдань та тенденцій розвитку вищої освіти в Україні та світі;
- стратегічних завдань та пріоритетних напрямів модернізації та реформування національної системи вищої освіти;
- загальних основ і специфіки педагогіки вищої школи;
- методів та методики проведення наукових педагогічних досліджень в галузі дидактики вищої школи й теорії виховання студентів;
- дидактики (теорії навчання й освіти) вищої школи;
- структури освітнього процесу у вищій школі, його зміст, форми, методи і засоби;
- провідних форм організації освітнього процесу у вищій школі;
- видів навчальних занять, основ методики їх проведення;
- педагогічної інноватики в системі вищої освіти;
- сучасних вимог до професіоналізму особистості та діяльності викладача вищої школи, його ролі і місця у процесі вдосконалення освітньо-професійних програм і планів;

- мети і провідних завдань професійного виховання студентів;
- способів формування національної свідомості студентської молоді, її громадянської, гендерної, моральної та професійної культури;
- основних напрямів виховання студентів у процесі навчання та у позанавчальний час.

Аспірант повинен вміти:

- аналізувати основні нормативні та державні документи про вищу освіту та функціонування закладу вищої освіти;
- працювати з науково-педагогічними й дидактико-методичними першоджерелами;
- застосовувати отримані теоретичні знання у практиці навчання й виховання студентів;
- організовувати освітній процес у вищій школі із урахуванням традиційних та новітніх технологій навчання й виховання студентів;
- прогнозувати наслідки впровадження педагогічних інновацій у вищій школі;
- аналізувати навчально-методичні комплекси дисциплін;
- розробляти робочі програми з дисциплін спеціалізації;
- розробляти плани-конспекти лекцій, практичних, семінарських занять для здобувачів вищої освіти;
- скласти портфоліо для навчальних тем дисциплін спеціалізації;
- проектувати й ефективно застосовувати різні способи й засоби контролю академічних успіхів студентів, а також здійснювати моніторинг якості освітнього процесу;
- забезпечувати демократичний, особистісно зорієнтований, гуманістичний стиль керівництва в сфері вищої освіти.

II. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема 1. Предмет, завдання і соціальна місія педагогіки вищої школи.

Предмет і завдання педагогіки вищої школи. Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук, її роль у процесі євроінтеграції і модернізації вищої освіти. Категорії педагогіки вищої школи: професійне виховання, вища освіта, навчання впродовж дослідження, формування і розвиток особистості студента як суб'єкта навчання та майбутнього фахівця, освітній процес, професійне самовиховання. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками: філософією, соціологією, політологією, соціальною, віковою і педагогічною психологією, логікою, інформатикою, математичною статистикою, методиками викладання навчальних дисциплін. Актуальні проблеми теорії і практики сучасної педагогіки вищої школи.

Тема 2. Основи наукових досліджень у галузі педагогіки вищої школи.

Методологія наукового педагогічного дослідження. Сутність поняття «методологія», «методологія педагогіки вищої школи». Етапи наукового педагогічного дослідження. Принципи наукового педагогічного дослідження. Принцип цілісного вивчення педагогічного явища чи процесу. Принцип комплексного використання методів дослідження під час вивчення проблем педагогіки вищої школи. Принцип об'єктивності. Принцип єдності вивчення і виховання особистості студента. Принцип одночасного вивчення студентського колективу і особистості. Принцип історизму. Принцип поєднання наукової сміливості з найбільшою передбачливістю. Принцип глибинного розгляду досліджуваної проблеми. Принцип педагогічної ефективності. Основні вимоги до проведення науково-педагогічного дослідження у галузі дидактики вищої школи: загальні та специфічні. Логіка наукового педагогічного дослідження. Складові елементи дослідження. Методи наукового педагогічного дослідження. Характеристика емпіричних та теоретичних методів дослідження. Методи математичної статистики. Специфіка науково-педагогічної діяльності магістранта як викладача-дослідника проблем вищої школи.

Тема 3. Історія і тенденції розвитку вищої освіти

Виникнення університетів в Європі в епоху середньовіччя. Модель «Підприємницького університету». Модель «Академічного університету». «Корпоративні університети». Модель «Регіонального університетського комплексу». Модель «Відкритого університету». Переваги і недоліки організації освітнього і наукового процесу у різних моделях організації університетської освіти. Системи вищої освіти в зарубіжних країнах: США, Великобританії, Німеччині, Франції, Італії та ін. Стратегічні завдання, пріоритетні напрями та основні шляхи реформування вищої освіти в Європі та світі.

Перші вищі навчальні заклади в Україні: Острозька академія, Києво-Могилянська академія. Провідні класичні університети України. Історія виникнення і розвитку Новоросійського (Одеського) імператорського університету. Сучасна система вищої освіти України в умовах євроінтеграції і модернізації. Ступені і рівні вищої освіти. Специфіка класичної університетської освіти у сучасних умовах: проблеми і перспективи. Шляхи підвищення соціальної відповідальності вищої освіти України.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тема 1. Специфіка організації процесу навчання у вищій школі.

Дидактика як галузь педагогіки вищої школи. Сутність процесу навчання у вищій школі, його структура і функції. Обопільний характер процесу навчання. Психолого-педагогічні основи навчально-пізнавальної діяльності студентів. Специфічні особливості сучасного процесу навчання у вищому навчальному закладі. Дидактичні моделі змісту вищої освіти. Види навчання. Зміст стандартизації і гуманізації навчання у вищій школі. Документи, що визначають зміст освіти у вищому навчальному закладі (Навчальний план, навчальна програма і підручник вищої школи). Планування навчального процесу на факультеті, кафедрі.

Тема 2. Дидактичні підходи і принципи, методи і форми навчання у вищій школі

Характеристика провідних дидактичних парадигм. Компетентнісний підхід як нова парадигма вищої освіти України. Принципи навчання у вищому навчальному закладі. Методи організації навчального процесу у вищій школі. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності. Наочні методи навчання. Практичні методи навчання. Методи навчання залежно від типу пізнавальної діяльності. Методи навчання за логікою передачі інформації. Методи стимулювання обов'язку і відповідальності. Проблемне навчання у вищому навчальному закладі. Організаційні форми роботи у вищих навчальних закладах. Лекції та методика їх проведення. Функції і види лекцій у вищій школі. Оцінка якості лекції. Семінарські та практичні заняття у вищих навчальних закладах. Критерії оцінювання якості семінарських занять. Педагогічна і виробнича практика студентів. Самостійна робота студентів.

Тема 3. Сучасні технології навчання у вищій школі

Поняття технології і виду навчання. Характеристика технологій диференційованого, проблемного, активного, інтерактивного, евристичного, модульного навчання. Ігрові технології навчання. Інформаційні технології навчання. Особистісно орієнтований, компетентнісний, андрагогічний та контекстний підходи як концептуальна основа сучасних технологій навчання у вищій школі.

Тема 4. Основи педагогічного контролю та моніторингу якості освітнього процесу у вищій школі

Поняття педагогічного контролю у вищих навчальних закладах, його мета і провідні функції. Основні форми і види контролю знань, умінь, навичок студентів. Вимоги до оцінки знань і предметних компетенцій студентів. Тестування. Методи контролю і

самоконтролю ефективністю навчально-пізнавальної та самостійно-дослідницької діяльності студентів. Моніторинг якості освітніх досягнень студентів та професійної діяльності викладачів.

Тема 5. Студент як суб'єкт навчання і здобувач вищої освіти

Закономірності розвитку і формування особистості студента як суб'єкта навчальної діяльності, наукового й професійного пізнання. Особливості адаптації студентів до навчання у вищому навчальному закладі. Характеристика студентства як специфічної вікової та соціальної групи. Типологія студентів. Програма і методика вивчення особистості студента та колективу академічної групи. Індивідуальні особливості, гендерні й соціальні характеристики студентів та їх урахування в освітньому процесі вищої школи. Технологія розробки індивідуального освітнього маршруту студента.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тема 1. Специфіка організації процесу виховання у вищій школі

Поняття виховання, професіоналізації і соціалізації студентів. Мета і провідні завдання національного виховання студентів у вищому навчальному закладі. Основні напрями виховання студентів у процесі навчання та позанавчальній діяльності вишу. Позааудиторна виховна робота студентів. Студентське самоврядування і його роль у вдосконаленні виховної і культурно-дозвілєвої діяльності студентів.

Тема 2. Принципи, методи і форми виховання у вищій школі

Принципи соціального, наукового й професійного виховання студентської молоді. Характеристика традиційних та інноваційних форм і методів виховання студентів у вищому навчальному закладі. Провідні види і технології виховання студентів: правове, громадянське, полікультурне, гендерне, моральне, естетичне, валеологічне, професійне. Професійне самовиховання.

Тема 3. Виховна робота куратора академічної групи

Статус куратора у вищому навчальному закладі. Роль та функції куратора академічної студентської групи. Особливості й напрями виховної діяльності куратора академічної групи як тьютора, фасилітатора, медіатора культур. Планування виховної роботи куратора академічної групи. Критерії й моніторинг ефективності виховної роботи куратора зі студентами.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ТЕОРІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тема 1. Концептуальні засади педагогічного менеджменту у вищій школі

Мета, провідні напрями й головні завдання діяльності вищого навчального закладу. Правовий статус вищого навчального закладу у сфері вищої освіти й науково-освітніх послуг. Рівні акредитації вищих навчальних закладів в Україні. Типи вищих навчальних закладів. Теорія і практика педагогічного менеджменту у системі вищої освіти. Принципи, структура і специфіка педагогічного менеджменту у класичному університеті.

Тема 2. Специфіка науково-педагогічної діяльності викладача вищої школи як менеджера освітнього процесу

Викладач вищої школи як суб'єкт науково-педагогічної й дидактичної культури та організатор навчально-виховного процесу. Науково-педагогічна діяльність викладача вищої школи, її структура та моделі здійснення. Типологія стилів викладацької діяльності викладача вищої школи. Імідж викладача вищої школи. Модель професійної компетентності

викладача вищої школи як менеджера науково-освітньо-виховного процесу. Моніторинг якості професійної діяльності викладача. Професійна етика й педагогічна деонтологія, акмеологічні аспекти професійно-особистісного розвитку викладача вищої школи.

Тема 3. Система організації науково-методичної роботи у вищій школі

Зміст, функції, провідні напрями науково-методичної роботи сучасного вищого навчального закладу. Форми і методи науково-методичної роботи викладача у вищому навчальному закладі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. ТЕОРІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ІННОВАТИКИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тема 1. Інновації в системі вищої освіти

Сутність педагогічної інноватики у вищій школі. Шляхи оновлення, реформування й модернізації системи вищої освіти в Україні.

Тема 2. Викладач вищої школи як суб'єкт інноваційної педагогічної діяльності

Поняття інноваційної педагогічної діяльності викладача вищого навчального закладу. Сутність і структура інноваційної педагогічної діяльності викладача як суб'єкта дидактичної культури. Чинники формування готовності майбутніх викладачів до інноваційної педагогічної діяльності у вищій школі.

ІІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правова база

1. Закон України "Про вищу освіту". Закон від 01.07.2014 № 1556-VII vz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu.
2. Закон України «Про наукову і наукову і науково-технічну діяльність».
3. Закон України «Про освіту» № 1060-ХІІ від 23.05.1991 р. Відомості Верховної Ради УРСР . –1991. –№34. –Ст. 451.
4. Наказ МОН України. Про запровадження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи № 943 16 жовтня 2009 року.
5. Положення про державний вищий заклад освіти. Постанова КМ України від 05.09.1996р. №1074 // Інформ. збірник Мін. освіти і науки України. К., 1997. №1. С.3-22.
6. Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту) : Постанова Кабінету Міністрів України №65 від 20.01.1998 р.
7. Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту). Постанова КМ України від 20.01.1998 р. № 65 // Офіційний вісник України. 1998. №3. С.202-207.
8. Примірний статут вищої освіти. Інформ. зб. МО України. 1997, №20.
9. Про вищу освіту: Закон України № 2984 –ІІІ від 17 січня 2002 р. Відомості Верховної Ради України. 2002. №20.
10. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна ХХІ століття») : Постанова Кабінету Міністрів України № 896 від 03. 11.2004 р.
11. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій України: Постанова КМ України №1341 від 23.11.2011 р. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/1326289476970265/page5>
12. Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти : Постанова Кабінету Міністрів України № 1074 від 5.09.1996 р.
13. Про затвердження форм документів з підготовки кадрів у вищих навчальних закладах І-ІV рівнів акредитації : Наказ МОНмолодьспорту України № 384 від 29 березня 2012 р. : реєстр в Міністерстві юстиції від 3 травня 2012 р. за № 711/21024.
14. Про Національну доктрину розвитку освіти : Указ Президента України № 347/2002 від 17.04.2002 р.

15. Про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців: Тимчасове положення // Наказ МОН України від 23.01.2004. № 48.

16. Про Положення про національний заклад (установу) України : Указ Президента України N 1334/2004 (1334/2004) від 02.11.2004 р.

17. Указ Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» від 25 червня 2013 року.

Основна

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія. Підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вищих навчальних закладів / А.М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 554 с.

2. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: Навч.-метод. посіб./Л.В. Артемова. – К.: Кондор, 2008. – 272 с.

3. Барановська Л.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посіб. / Л.В. Барановська. – К.: НАУ, 2015. – 240 с. – С.85 – 98

4. Дьяченко М.И., Кандыбович Л.А., Кандыбович С.Л. Психология высшей школы: учеб. пособие / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович, С.Л. Кандыбович. – Мн.: Харвест, 2006. – 416 с. С. 10-30. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/1023406/>

5. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С. С. Вітвицька. – К. : Центр навч. літератури, 2006. – 384 с. – С.8 – 59.

6. Кнодель Л. В. Педагогіка вищої школи : посіб. для магістрів / Л. В. Кнодель. – К. : Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2008. – 136 с.

7. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / А.І. Кузьмінський. – К.: Знання, 2005. – 486 с. – С.13-29

8. Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С. Педагогіки вищої школи / В.В. Кудіна, М.І. Соловей, Є.С. Спіцин. – К.: Ленвіт, 2007.

9. Могилевкин Е.А. Карьерный рост: диагностика, технологии, тренинг. Монография. – СПб.: Речь, 2007 – 336 с.

10. Митина Л.М. Профессиональная деятельность и здоровье педагога: Учеб. пособие / Под общ. ред. Л.М. Митиной. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. – 368 с.

11. Мороз О. Г. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. / О. Г. Мороз, О. С. Падалка, В. І. Юрченко; за заг. ред. О. Г. Мороза. – К. : НПУ, 2003. – 267 с

12. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с. [

13. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / З. Н. Курлянд, О.С. Цокур та ін. ; за ред. З. Н. Курлянд. – 3-е вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2007. – 495 с.

14. Педагогика и психология высшей школы : учеб. пособие для вузов/ отв. ред. М. В. Буланова-Топоркова. - Ростов н/Д: Феникс, 2002.-544с.

15. Педагогика и психология высшей школы: Учеб. пособ. для студ. и аспирантов вузов / Под ред. С.И. Самыгина. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1998. – 544 с. – С. 115-133

16. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: К.: Каравела, 2014. – 360с.

17. Приходько М.І. Педагогіки вищої школи: курс лекцій для магістрів. – Запоріжжя ЗДУ, 2001.

18. Професійна кар'єра особистості в сучасних умовах: монографія / В.Т. Лозовецька. – Київ: 2015. – 279с.

19. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – К.: Конкор, 2011. – 628 с.

20. Психология профессионального здоровья. Учебное пособие / Под ред. проф. Г.С. Никифорова. – СПб: Речь, 2006. – 480с. – С.9-40, 204-217, 297 – 380.

21. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник. К. : "Академвидав", 2006. – 352 с.

22. Хрестоматія з педагогіки вищої школи : навч. посібн. / за заг. ред. В. І. Лозової. – Х. : Віровець А.П. "Апостроф", 2011. – 408 с.
23. Чернілевський Д.В., Томчук М.І. Педагогіка та психологія вищої школи: навч.посібник. – Вінниця: «Україна», 2006. 402 с.
24. Шарипов Ф.В. Педагогіка и психология высшей школы: учеб.пособие. М.: Логос, 2012. 448 с.

Додаткова

1. Андреев А.А. Педагогика высшей школы. Новый курс. М. : Московский международный институт эконометрики, информатики, финансов и права, 2002. – 264 с.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Видавничий центр «Академія», 2001. - 576 с.
3. Вдовюк В.И., Фильков С.М. Основы педагогики высшей школы в структурно-логических схемах: Учебное пособие. – М.: МГИМО (У) России, 2004. – 67с.
4. Егоров В.В., Скибицкий Э.Г., Храпченков В.Г. Педагогика высшей школы: учебное пособие. – Новосибирск: САФБД, 2008. – 260с.
5. Кнодель Л. В. Педагогіка вищої школи : посіб. для магістрів / Л. В. Кнодель. – К. : Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2008. – 136 с.
6. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи // Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: К.І.С., 2004. – 112 с
7. Компетентнісний підхід у вищій освіті: світовий досвід / Укл. Антонюк Л.Л., Василькова Н.В. та ін.- К.:КНЕУ імені Вадима Гетьмана, 2016. – 61с.
8. Мачинська Н.І., Стельмах С.С. Сучасні форми організації навчального процесу у вищій школі: навчально-методичний посібник. Львів: ЛДУВС, 2012. 180 с.
9. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
10. Пионова Р.С. Педагогика высшей школы: учебное пособие / Р.С.Пионова. – Мн.:Университетское, 2002. – 256с.
11. Слепкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі : навч. посіб / З. І. Слепкань. – К. : Вища шк., 2005. – 239 с.
12. Смолкина А.М. Методы активного обучения: науч.-метод.пособие. М.: Высшая школа, 1991. – 176 с.
13. Тернопільська В.І. Довідник з виховної роботи зі студентами / В.І.Тернопільська, Т.В.Коломієць, І.О.Піонтківська. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. 264с.
14. Хуторской А.В. Современная дидактика:Учебник для вузов. СПб: Питер, 2001. – 544с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Академія педагогічних наук (АПН) України MiyUniver -(<http://naps.gov.ua/>) Містить інформацію про діяльність, структуру АПН України; посилання на ресурси ДНПБ ім. В. О. Сухомлинського.
2. Бібліотека Koob.ru - Розділ: "Педагогіка" - www.koob.ru
3. Вища освіта: лідерство для прогресу (<http://www.liderstvo.org.ua>)
4. Все про ВНЗ в Україні (<http://www.ukreducation.info>)
5. Західно-український ресурсний інтернет-портал дистанційної освіти з суспільно-гуманітарних наук зарубіжних діячів педагогіки і народної освіти - <http://westukr.itgo.com>
6. Інститут педагогіки і психології. Навчальний web-проект. Текстилекцій, робоча та навчальна програма. Творчізавдання, контрольні питання - <http://www.tnpu.edu.ua/kurs/4/>
7. Інформаційно-виробнича система «Освіта» <http://www.osvita.net>. Автоматизовані системи для «вищів», загальноосвітніх шкіл, створення тестів і перевірки знань, різноманітна документація про освіту.
8. Інформацію про ВНЗ України, рейтинг ВНЗ (<http://miyuniver.org/>)
9. Матеріали з педагогічної психології - <http://nlpstudent.ru/>

10. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/> Законодавство, нормативи, регуляторна політика в галузі освіти, розвиток новітніх технологій та підтримка інноваційної діяльності.

11. Освітній портал (<http://www.osvita.org.ua/>) Містить каталог освітніх ресурсів, новини освіти, вищі навчальні заклади України.

12. Освітня мережа України (<http://www.ednu.kiev.ua/>) Гранти та стипендії міжнародних донорських організацій, адреси навчальних закладів України по рівням акредитації та регіонам, довідник по спеціальностям, освіта за кордоном, освітня преса, книги, дистанційне навчання в Україні і за кордоном.

13. Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського <http://nbuv.gov.ua/>;

14. Сайт про педагогічні інновації – Еврика - <http://www.eurekanet.ru/>

15. Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського <http://www.dnrb.gov.ua/>.

16. Освітній портал – освіта в Україні, освіта за кордоном <http://www.osvita.org.ua/>.

IV. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ: ІСПИТ.

V. МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ: експрес-опитування, індивідуальне опитування, фронтальне опитування, захист портфоліо (робоча програма навчальної дисципліни, план-конспект лекції з використанням освітньої технології, план-конспект практичного заняття з комплектом дидактичних матеріалів, план-сценарій проведення виховного заходу зі студентами), захист ІНДЗ (Система університетської освіти: історія, сучасність та перспективи розвитку – на прикладі обраної зарубіжної країни у порівнянні з Україною).

Затверджено Вченою Радою ОНУ
імені І.І. Мечникова
від “20” грудня 2016 р. № 4

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Кафедра педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ (П.І.Б.)
“ _____ ” _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Педагогіка вищої школи

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

Спеціальність: 033 «Філософія», 034 «Культурологія», 035 «Філологія»,
061 «Журналістика», 091 «Біологія», 102 «Хімія», 103 «Науки
про Землю», 104 «Фізика та астрономія», 106 «Географія»,
011 Освітні, педагогічні науки, 162 «Біотехнології та
біоінженерія» та інші.

Кредитно-модульна система
організації навчального процесу

Одеса - 2019

Робоча програма з дисципліни «Педагогіка вищої школи».

Розробник: Цокур О.С., д.пед.н., професор, зав. кафедри педагогіки.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки

Протокол № 1 від “29” серпня 2019 р.

Завідувач кафедри _____ проф. Цокур О.С.
(підпис)

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК) факультету РГФ:

Протокол № 1 від “29” серпня 2019 р.

Голова НМК _____ Телецька Т.В.
(підпис) (прізвище та
ініціали)
(прізвище та ініціали) (підпис)

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	вечірня форма навчання
Загальна кількість кредитів – 3 годин – 90 залікових модулів – 3 змістових модулів – 5 ІНДЗ* – _____ (вид завдання)	Галузь знань: гуманітарні науки, природничі науки Спеціальність: <u>035 «Філологія»</u> <u>033 «Філософія»</u> , <u>034 «Культурологія»</u> , <u>061 «Журналістика»</u> , <u>091 «Біологія»</u> , <u>102 «Хімія»</u> , <u>103 «Науки про Землю»</u> , <u>104 «Фізика та астрономія»</u> , <u>106 «Географія»</u> , <u>011 Освітні, педагогічні науки</u> <u>162 «Біотехнології та біоінженерія»</u> та інші Рівень вищої освіти: <u>третій (освітньо-науковий)</u>	Нормативна	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		2-й	2-й
		<i>Семестр</i>	
		4-й	4-й
		<i>Лекції</i>	
		8	8
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		<i>Лабораторні</i>	
		<i>Самостійна робота</i>	
		82	82
у т.ч. ІНДЗ: -			
Форма підсумкового контролю: ІСПИТ			

II. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу є теоретична підготовка аспірантів до здійснення дидактичної, науково-методичної й інноваційної педагогічної діяльності у вищій школі шляхом формування їх інтересу, здатності й готовності до самостійного пізнання актуальних проблем методології, дидактики та теорії виховання у вищій школі, опанування сучасних технологій з організації професійної освіти майбутніх фахівців, управління їхньою самостійно-дослідницькою та науковою діяльністю.

Основні завдання курсу:

- розкрити сутність основних теоретичних концепцій і методологічних підходів, категорій і понять, закономірностей та принципів навчання і виховання студентів закладу вищої освіти;
- забезпечити практичне оволодіння аспірантами традиційних й інноваційних методів, форм та технологій навчання й виховання студентів;
- розкрити теоретичні підходи й забезпечити опанування аспірантами провідних стратегій діяльності сучасного викладача й куратора (тьютора, коуча) студентської академічної групи по формуванню соціально й професійно важливих якостей особистості;
- ознайомити з основами освітнього менеджменту у закладі вищої освіти;
- долучити до усвідомлення значущості педагогічних інновацій для подальшої модернізації вищої школи.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» аспірант повинен:

знати і розуміти сутність:

- актуальних проблем розвитку вищої освіти в Україні та світі, шляхів і способів оновлення змісту виховання і навчання студентів в умовах модернізації вищої освіти в контексті євроінтеграції, інтерналізації міграції, інформатизації та глобалізації суспільства;
- державних нормативних документів про освіту і вищу освіту;
- мети, завдань та тенденцій розвитку вищої освіти в Україні та світі;
- стратегічних завдань та пріоритетних напрямів модернізації та реформування національної системи вищої освіти;
- загальних основ і специфіки педагогіки вищої школи;
- методів та методики проведення наукових педагогічних досліджень в галузі дидактики вищої школи й теорії виховання студентів;
- дидактики (теорії навчання й освіти) вищої школи;
- структури освітнього процесу у вищій школі, його зміст, форми, методи і засоби;
- провідних форм організації освітнього процесу у вищій школі;
- видів навчальних занять, основ методики їх проведення;
- педагогічної інноватики в системі вищої освіти;
- сучасних вимог до професіоналізму особистості та діяльності викладача вищої школи, його ролі і місця у процесі вдосконалення освітньо-професійних програм і навчальних планів;
- мети і провідних завдань професійного виховання студентів;
- способів формування національної свідомості студентської молоді, її громадянської, гендерної, моральної та професійної культури;
- основних напрямів виховання студентів у процесі навчання та у позанавчальний час.

вміти:

- аналізувати основні нормативні та державні документи про вищу освіту та функціонування закладу вищої освіти;
- працювати з науково-педагогічними й дидактико-методичними першоджерелами;
- застосовувати отримані теоретичні знання у практиці навчання й виховання студентів;
- організувати освітній процес у вищій школі із урахуванням традиційних та новітніх технологій навчання й виховання студентів;
- прогнозувати наслідки впровадження педагогічних інновацій у вищій школі;
- аналізувати навчально-методичні комплекси дисциплін;
- розробляти робочі програми з дисциплін спеціалізації;
- розробляти плани-конспекти лекцій, практичних, семінарських занять для здобувачів вищої освіти;
- складати портфоліо для навчальних тем дисциплін спеціалізації;
- проектувати й ефективно застосовувати різні способи й засоби контролю академічних успіхів студентів, а також здійснювати моніторинг якості освітнього процесу;
- забезпечувати демократичний, особистісно зорієнтований, гуманістичний стиль керівництва в сфері вищої освіти;

володіти:

- сучасними технологіями викладання навчальних дисциплін;
- інноваційними засобами організації самостійно-пошукової діяльності студентів;
- інтерактивними техніками організації навчально-пізнавальної й навчально-професійної діяльності студентів;
- демократичним стилем педагогічного спілкування;
- засобами педагогічної техніки, майстерності та педагогічного артистизму.

III. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема 1. Предмет, завдання і соціальна місія педагогіки вищої школи.

Предмет і завдання педагогіки вищої школи. Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук, її роль у процесі євроінтеграції і модернізації вищої освіти. Категорії педагогіки вищої школи: професійне виховання, вища освіта, навчання впродовж дослідження, формування і розвиток особистості студента як суб'єкта навчання та майбутнього фахівця, освітній процес, професійне самовиховання. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками: філософією, соціологією, політологією, соціальною, віковою і педагогічною психологією, логікою, інформатикою, математичною статистикою, методиками викладання навчальних дисциплін. Актуальні проблеми теорії і практики сучасної педагогіки вищої школи.

Тема 2. Основи наукових досліджень у галузі педагогіки вищої школи.

Методологія наукового педагогічного дослідження. Сутність поняття «методологія», «методологія педагогіки вищої школи». Етапи наукового педагогічного дослідження. Принципи наукового педагогічного дослідження. Принцип цілісного вивчення педагогічного явища чи процесу. Принцип комплексного використання методів дослідження під час вивчення проблем педагогіки вищої школи. Принцип об'єктивності. Принцип єдності вивчення і виховання особистості студента. Принцип одночасного вивчення студентського колективу і особистості. Принцип історизму. Принцип поєднання наукової сміливості з найбільшою передбачливістю. Принцип глибинного розгляду досліджуваної проблеми. Принцип педагогічної ефективності. Основні вимоги до проведення науково-педагогічного дослідження у галузі дидактики вищої школи: загальні та специфічні. Логіка наукового педагогічного дослідження. Складові елементи дослідження. Методи наукового педагогічного дослідження. Характеристика емпіричних та теоретичних методів дослідження. Методи математичної статистики. Специфіка науково-педагогічної діяльності магістранта як викладача-дослідника проблем вищої школи.

Тема 3. Історія і тенденції розвитку вищої освіти

Виникнення університетів в Європі в епоху середньовіччя. Модель «Підприємницького університету». Модель «Академічного університету». «Корпоративні університети». Модель «Регіонального університетського комплексу». Модель «Відкритого університету». Переваги і недоліки організації освітнього і наукового процесу у різних моделях організації університетської освіти. Системи вищої освіти в зарубіжних країнах: США, Великобританії, Німеччині, Франції, Італії та ін. Стратегічні завдання, пріоритетні напрями та основні шляхи реформування вищої освіти в Європі та світі.

Перші вищі навчальні заклади в Україні: Острозька академія, Києво-Могилянська академія. Провідні класичні університети України. Історія виникнення і розвитку Новоросійського (Одеського) імператорського університету. Сучасна система вищої освіти України в умовах євроінтеграції і модернізації. Ступені і рівні вищої освіти. Специфіка класичної університетської освіти у сучасних умовах: проблеми і перспективи. Шляхи підвищення соціальної відповідальності вищої освіти України.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тема 2.1. Специфіка організації процесу навчання у вищій школі.

Дидактика як галузь педагогіки вищої школи. Сутність процесу навчання у вищій школі, його структура і функції. Обопільний характер процесу навчання. Психолого-педагогічні основи навчально-пізнавальної діяльності студентів. Специфічні особливості сучасного процесу навчання у вищому навчальному закладі. Дидактичні моделі змісту вищої

освіти. Види навчання. Зміст стандартизації і гуманізації навчання у вищій школі. Документи, що визначають зміст освіти у вищому навчальному закладі (Навчальний план, навчальна програма і підручник вищої школи). Планування навчального процесу на факультеті, кафедрі.

Тема 2.2. Дидактичні підходи і принципи, методи і форми навчання у вищій школі

Характеристика провідних дидактичних парадигм. Компетентнісний підхід як нова парадигма вищої освіти України. Принципи навчання у вищому навчальному закладі. Методи організації навчального процесу у вищій школі. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності. Наочні методи навчання. Практичні методи навчання. Методи навчання залежно від типу пізнавальної діяльності. Методи навчання за логікою передачі інформації. Методи стимулювання обов'язку і відповідальності. Проблемне навчання у вищому навчальному закладі. Організаційні форми роботи у вищих навчальних закладах. Лекції та методика їх проведення. Функції і види лекцій у вищій школі. Оцінка якості лекції. Семінарські та практичні заняття у вищих навчальних закладах. Критерії оцінювання якості семінарських занять. Педагогічна і виробнича практика студентів. Самостійна робота студентів.

Тема 2.3. Сучасні технології навчання у вищій школі

Поняття технології і виду навчання. Характеристика технологій диференційованого, проблемного, активного, інтерактивного, евристичного, модульного навчання. Ігрові технології навчання. Інформаційні технології навчання. Особистісно орієнтований, компетентнісний, андрагогічний та контекстний підходи як концептуальна основа сучасних технологій навчання у вищій школі.

Тема 2.4. Основи педагогічного контролю та моніторингу якості освітнього процесу у вищій школі

Поняття педагогічного контролю у вищих навчальних закладах, його мета і провідні функції. Основні форми і види контролю знань, умінь, навичок студентів. Вимоги до оцінки знань і предметних компетенцій студентів. Тестування. Методи контролю і самоконтролю ефективністю навчально-пізнавальної та самостійно-дослідницької діяльності студентів. Моніторинг якості освітніх досягнень студентів та професійної діяльності викладачів.

Тема 2.5. Студент як суб'єкт навчання і здобувач вищої освіти

Закономірності розвитку і формування особистості студента як суб'єкта навчальної діяльності, наукового й професійного пізнання. Особливості адаптації студентів до навчання у вищому навчальному закладі. Характеристика студентства як специфічної вікової та соціальної групи. Типологія студентів. Програма і методика вивчення особистості студента та колективу академічної групи. Індивідуальні особливості, гендерні й соціальні характеристики студентів та їх урахування в освітньому процесі вищої школи. Технологія розробки індивідуального освітнього маршруту студента.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тема 1. Специфіка організації процесу виховання у вищій школі

Поняття виховання, професіоналізації і соціалізації студентів. Мета і провідні завдання національного виховання студентів у вищому навчальному закладі. Основні напрями виховання студентів у процесі навчання та позанавчальній діяльності вишу. Позааудиторна виховна робота студентів. Студентське самоврядування і його роль у вдосконаленні виховної і культурно-дозвілдової діяльності студентів.

Тема 2. Принципи, методи і форми виховання у вищій школі

Принципи соціального, наукового й професійного виховання студентської молоді. Характеристика традиційних та інноваційних форм і методів виховання студентів у вищому навчальному закладі. Провідні види і технології виховання студентів: правове, громадянське,

полікультурне, гендерне, моральне, естетичне, валеологічне, професійне. Професійне самовиховання.

Тема 3. Виховна робота куратора академічної групи

Статус куратора у вищому навчальному закладі. Роль та функції куратора академічної студентської групи. Особливості й напрями виховної діяльності куратора академічної групи як тьютора, фасилітатора, медіатора культур. Планування виховної роботи куратора академічної групи. Критерії й моніторинг ефективності виховної роботи куратора зі студентами.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ТЕОРІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тема 4.1. Концептуальні засади педагогічного менеджменту у вищій школі

Мета, провідні напрями й головні завдання діяльності вищого навчального закладу. Правовий статус вищого навчального закладу у сфері вищої освіти й науково-освітніх послуг. Рівні акредитації вищих навчальних закладів в Україні. Типи вищих навчальних закладів. Теорія і практика педагогічного менеджменту у системі вищої освіти. Принципи, структура і специфіка педагогічного менеджменту у класичному університеті.

Тема 4.2. Специфіка науково-педагогічної діяльності викладача вищої школи як менеджера освітнього процесу

Викладач вищої школи як суб'єкт науково-педагогічної й дидактичної культури та організатор навчально-виховного процесу. Науково-педагогічна діяльність викладача вищої школи, її структура та моделі здійснення. Типологія стилів викладацької діяльності викладача вищої школи. Імідж викладача вищої школи. Модель професійної компетентності викладача вищої школи як менеджера науково-освітньо-виховного процесу. Моніторинг якості професійної діяльності викладача. Професійна етика й педагогічна деонтологія, акмеологічні аспекти професійно-особистісного розвитку викладача вищої школи.

Тема 4.3. Система організації науково-методичної роботи у вищій школі

Зміст, функції, провідні напрями науково-методичної роботи сучасного вищого навчального закладу. Форми і методи науково-методичної роботи викладача у вищому навчальному закладі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. ПЕДАГОГІЧНА ІННОВАТИКА У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тема 5.1. Інновації в системі вищої освіти

Сутність педагогічної інноватики у вищій школі. Шляхи оновлення, реформування й модернізації системи вищої освіти в Україні: аналіз інноваційного досвіду закладів вищої освіти.

Тема 5.2. Викладач вищої школи як суб'єкт інноваційної педагогічної діяльності

Поняття інноваційної педагогічної діяльності викладача вищого навчального закладу. Сутність і структура інноваційної педагогічної діяльності викладача як суб'єкта дидактичної культури. Чинники формування готовності майбутніх викладачів до інноваційної педагогічної діяльності у вищій школі.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назвизмістовихмодулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Вечірня форма				
	Усього	У тому числі				Усього	У тому числі			
		л	с	інд	ср		л	с	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ										
Тема 1.1. Предмет, завдання і соціальна місія педагогіки вищої школи	3	1			2	3	1			2
Тема 1.2. Основи наукових досліджень у галузі педагогіки вищої школи	9	1			8	9	1			8
Тема 1.3. Історія і тенденції розвитку вищої освіти	8				8	8				8
Усього за змістовий модуль 1	20	2			18	20	2			18
Змістовий модуль 2. ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ										
Тема 2.1. Специфіка організації процесу навчання у вищій школі	5	1			4	5	1			4
Тема 2.2. Дидактичні підходи і принципи, методи і форми навчання у вищій школі	4	1			3	4	1			3
Тема 2.3. Сучасні технології навчання у вищій школі	3				3	3				3
Тема 2.4. Основи педагогічного контролю та моніторингу якості освітнього процесу у вищій школі	3				3	3				3
Тема 2.5. Студент як суб'єкт навчання і здобувач вищої освіти	3				3	3				3
Усього за змістовий модуль 2	18	2			16	18	2			16
Змістовий модуль 3. ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ										
Тема 3.1. Специфіка організації процесу виховання у вищій школі	6	1			5	6	1			5
Тема 3.2. Принципи, методи і форми виховання у вищій школі	6	1			5	6	1			5
Тема 3.3. Виховна робота куратора академічної групи	6				6	6				6
Усього за змістовий модуль 3	18	2			16	18	2			16

Змістовий модуль 4. ТЕОРІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ									
Тема 4.1. Концептуальні засади педагогічного менеджменту у вищій школі	6	1			5	6	1		5
Тема 4.2. Специфіка науково-педагогічної діяльності викладача вищої школи як менеджера освітнього процесу	6				6	6			6
Тема 4.2. Система організації науково-методичної роботи у вищій школі	6	1			5	6	1		5
Усього за змістовий модуль 4	18	2			16	18	2		16
Змістовий модуль 5. ПЕДАГОГІЧНА ІННОВАТИКА У ВИЩІЙ ШКОЛІ									
Тема 5.1. Інновації в системі вищої освіти	8				8	8			8
Тема 5.2. Викладач вищої школи як суб'єкт інноваційної педагогічної діяльності	8				8	8			8
Усього за змістовий модуль 5	16				16	16			16
Усього годин	90	8			82	90	8		82

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет, завдання і соціальна місія педагогіки вищої школи. Методи науково-педагогічних досліджень	2
2.	Дидактичні підходи, принципи, методи і форми навчання у вищій школі	2
3.	Принципи, методи і форми виховання у вищій школі	2
4.	Концептуальні засади педагогічного менеджменту у вищій школі	2
	Всього	8

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1.1. Предмет, завдання і соціальна місія педагогіки вищої школи	2
2.	Тема 1.2. Основи наукових досліджень у галузі педагогіки вищої школи	8
3.	Тема 1.3. Історія і тенденції розвитку вищої освіти	8
4.	Тема 2.1. Специфіка організації процесу навчання у вищій школі	4

5.	Тема 2.2. Дидактичні підходи і принципи, методи і форми навчання вищій школі	3
6.	Тема 2.3. Сучасні технології навчання у вищій школі	3
7.	Тема 2.4. Основи педагогічного контролю та моніторингу якості освітнього процесу у вищій школі	3
8.	Тема 2.5. Студент як суб'єкт навчання і здобувач вищої освіти	3
9.	Тема 3.1. Специфіка організації процесу виховання у вищій школі	5
10.	Тема 3.2. Принципи, методи і форми виховання у вищій школі	5
11.	Тема 3.3. Виховна робота куратора академічної групи	6
12.	Тема 4.1. Концептуальні засади педагогічного менеджменту у вищій школі	5
13.	Тема 4.2. Специфіка науково-педагогічної діяльності викладача вищої школи як менеджера освітнього процесу	6
14.	Тема 4.2. Система організації науково-методичної роботи у вищій школі	5
15.	Тема 5.1. Інновації в системі вищої освіти	8
16.	Тема 5.2. Викладач вищої школи як суб'єкт інноваційної педагогічної діяльності	8
	Разом	82

7. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Вища освіта України як складова світового і європейського простору.
 2. Система і структура вищої освіти в Україні.
 3. Науково-методичне забезпечення навчального процесу у вищому навчальному закладі.
 4. Методи і засоби навчання у вищому навчальному закладі.
 5. Особливості організації лекції у вищій школі.
 6. Методика підготовки і проведення семінарів.
 7. Методика підготовки і проведення практичних і лабораторних занять.
 8. Методика підготовки і проведення консультацій.
 9. Інформаційні технології навчання, дистанційна освіта.
 10. Види самостійної роботи студентів (творчі завдання, проекти, курсові і дипломні роботи тощо).
 11. Організаційно-методичне забезпечення самостійної роботи студентів та її контроль.
 12. Індивідуальна та науково-дослідна робота студентів.
 13. Практична підготовка студентів. Види практик, технологія підготовки до практики.
- Критерії оцінювання навчальних досягнень.
14. Системи оцінювання, організація зворотного зв'язку у навчальному процесі, види, принципи, форми контролю.
 15. Критерії оцінювання і способи моніторингу навчальних досягнень студентів. Рівні навчальних досягнень за національною шкалою, шкалою ECTS.
 16. Особливості виховання студентів у процесі навчання і в позанавчальний час.
 17. Педагогічна діяльність викладача вищого навчального закладу, її види.
 18. Студентство як вікова та соціальна категорія.
 19. Студентське самоврядування.
 20. Професійна компетентність викладача вищої школи, загальна і професійна культура.

8. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

1. Підготувати доповідь з історії університету з мультимедійною презентацією.
2. Підготувати доповідь про науково-педагогічну діяльність видатних учених.
3. Підготувати доповідь про систему вищої освіти 1 з країн закордоння (за вибором).
4. Розробити план-конспект лекції з фахової дисципліни з використанням активних та інтерактивних методів навчання. Підготуватися до презентації її проекту та фрагменту.
5. Розробити план-конспект семінарського або практичного заняття з фахової дисципліни з використанням інформаційних засобів і технологій.
6. Провести та оформити у письмовому вигляді сценарій заходу з виховної роботи у студентській групі, провести його аналіз.
7. Скласти психолого-педагогічну характеристику на колектив студентської групи, використовуючи сучасні методи й засоби моніторинг їх академічної успішності.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекції-дискусії, проблемні лекції, мозковий штурм, евристичні бесіди, ділові й дидактичні ігри, аналіз кейсів та проблемних педагогічних ситуацій, метод проектів, мультимедійні презентації.

10. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточне тестування і опитування, підсумкове тестування, захист портфоліо (робоча програма навчальної дисципліни, план-конспект лекції з використанням освітньої технології, план-конспект практичного заняття з комплектом дидактичних матеріалів, план-сценарій проведення виховного заходу зі студентами), захист ІНДЗ (Система університетської освіти: історія, сучасність та перспективи розвитку – на прикладі обраної зарубіжної країни у порівнянні з Україною).

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3						ІНДЗ	Підсумковий тест	Іспит	Сума
ЗМ I		ЗМ II		ЗМ III		ЗМ IV		ЗМ V					
10		10		10		10		10					
Поточний	Підсумковий	Поточний	Підсумковий	Поточний	Підсумковий	Поточний	Підсумковий	Поточний	Підсумковий				
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	10	30	100

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ОТРИМУЮТЬ АСПІРАНТИ

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорні конспекти лекцій, тексти підручників.
2. Мультимедійні презентації лекцій.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правова база

1. Закон України "Про вищу освіту". Закон від 01.07.2014 No 1556-VII vzn.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu.
2. Закон України «Про наукову і наукову і науково-технічну діяльність».
3. Закон України «Про освіту» No 1060-XII від 23.05.1991 р. Відомості Верховної Ради УРСР . –1991. –N34. –Ст. 451.
4. Наказ МОН України. Про запровадження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи No 943 16 жовтня 2009 року.
5. Положення про державний вищий заклад освіти. Постанова КМ України від 05.09.1996р. No1074 // Інформ. збірник Мін. освіти і науки України. К., 1997. N1. С.3-22.
6. Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту) : Постанова Кабінету Міністрів України N65 від 20.01.1998 р.
7. Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту). Постанова КМ України від 20.01.1998 р. No 65 // Офіційний вісник України. 1998. No3. С.202-207.
8. Примірний статут вищої освіти. Інформ. зб. МО України. 1997, No20.
9. Про вищу освіту: Закон України No 2984 –III від 17 січня 2002 р. Відомості Верховної Ради України. 2002. N20.
10. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття») : Постанова Кабінету Міністрів України No 896 від 03. 11.2004 р.
11. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій України: Постанова КМ України N1341 від 23.11.2011 р. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/1326289476970265/page5>
12. Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти : Постанова Кабінету Міністрів України N 1074 від 5.09.1996 р.
13. Про затвердження форм документів з підготовки кадрів у вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації : Наказ МОНмолодьспорту України No 384 від 29 березня 2012 р. : реєстр в Міністерстві юстиції від 3 травня 2012 р. за No 711/21024.
14. Про Національну доктрину розвитку освіти : Указ Президента України N 347/2002 від 17.04.2002 р.
15. Про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців: Тимчасове положення // Наказ МОН України від 23.01.2004. No 48.
16. Про Положення про національний заклад (установу) України : Указ Президента України N 1334/2004 (1334/2004) від 02.11.2004 р.
17. Указ Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» від 25 червня 2013 року.

Основна

25. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія. Підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вищих навчальних закладів / А.М.Алексюк. – К.:Либідь, 1998. – 554 с.
26. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: Навч.- метод. посіб./Л.В.Артемова. – К.: Кондор, 2008. – 272 с.
27. Барановська Л.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посіб. / Л.В.Барановська. – К.: НАУ, 2015. – 240с. – С.85 – 98
28. Дьяченко М.И., Кандыбович Л.А., Кандыбович С.Л. Психология высшей школы: учеб. пособие / М.И.Дьяченко, Л.А.Кандыбович, С.Л. Кандыбович. – Мн.:Харвест, 2006. – 416с. С. 10-30.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/1023406/>
29. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С. С. Вітвицька. – К. : Центр навч. літератури, 2006. – 384 с. – С.8 – 59.
30. Кнодель Л. В. Педагогіка вищої школи : посіб. для магістрів / Л. В. Кнодель. – К. : Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2008. – 136 с.

31. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / А.І.Кузьмінський. – К.: Знання, 2005. – 486с. – С.13-29
32. Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С. Педагогіки вищої школи / В.В.Кудіна, М.І.Соловей, Є.С.Спіцин. – К.: Ленвіт, 2007.
33. Могилевкин Е.А. Карьерный рост: диагностика, технологии, тренинг. Монография. – СПб.: Речь, 2007 – 336с.
34. Митина Л.М. Профессиональная деятельность и здоровье педагога: Учеб.пособие / Под общ.ред. Л.М.Митиной. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. – 368с.
35. Мороз О. Г. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. / О. Г. Мороз, О. С. Падалка, В. І. Юрченко; за заг. ред. О. Г. Мороза. – К. : НПУ, 2003. – 267 с
36. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с. [
37. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / З. Н. Курлянд, О.С. Цокур та ін. ; за ред. З. Н. Курлянд. – 3-е вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2007. – 495 с.
38. Педагогика и психология высшей школы : учеб. пособие для вузов/ отв. ред. М. В. Буланова- Топоркова. - Ростов н/Д: Феникс, 2002.-544с.
39. Педагогика и психология высшей школы: Учеб. пособ. для студ. и аспирантов вузов / Под ред. С.И.Самыгина. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1998. – 544 с. – С. 115-133
40. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: К.: Каравела, 2014. – 360с.
41. Приходько М.І. Педагогіки вищої школи: курс лекцій для магістрів. – Запоріжжя ЗДУ, 2001.
42. Професійна кар'єра особистості в сучасних умовах: монографія / В.Т.Лозовецька. – Київ: 2015. – 279с.
43. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. – К.: Конкор, 2011. – 628 с.
44. Психология профессионального здоровья. Учебное пособие / Под ред. проф. Г.С.Никифорова. – СПб: Речь, 2006. – 480с. – С.9-40, 204-217, 297 – 380.
45. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник. К. : "Академвидав", 2006. – 352 с.
46. Хрестоматія з педагогіки вищої школи : навч. посібн. / за заг. ред. В. І. Лозової. – Х. : Віровець А.П. "Апостроф", 2011. – 408 с.
47. Чернілевський Д.В., Томчук М.І. Педагогіка та психологія вищої школи: навч.посібник. – Вінниця: «Україна», 2006. 402 с.
48. Шарипов Ф.В. Педагогіка и психология высшей школы: учеб.пособие. М.: Логос, 2012. 448 с.

Додаткова

15. Андреев А.А. Педагогика высшей школы. Новый курс. М. : Московский международный институт эконометрики, информатики, финансов и права, 2002. – 264 с.
16. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Видавничий центр «Академія», 2001. - 576 с.
17. Вдовюк В.И., Фильков С.М. Основы педагогики высшей школы в структурно-логических схемах: Учебное пособие. – М.: МГИМО (У) России, 2004. – 67с.
18. Егоров В.В., Скибицкий Э.Г., Храпченков В.Г. Педагогика высшей школы: учебное пособие. – Новосибирск: САФБД, 2008. – 260с.
19. Кнодель Л. В. Педагогіка вищої школи : посіб. для магістрів / Л. В. Кнодель. – К. : Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2008. – 136 с.
20. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи // Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: К.І.С., 2004. – 112 с
21. Компетентнісний підхід у вищій освіті: світовий досвід / Укл. Антонюк Л.Л., Василькова Н.В. та ін.- К.:КНЕУ імені Вадима Гетьмана, 2016. – 61с.
22. Мачинська Н.І., Стельмах С.С. Сучасні форми організації навчального процесу у вищій школі: навчально-методичний посібник. Львів: ЛДУВС, 2012. 180 с.

23. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
24. Пионова Р.С. Педагогика высшей школы: учебное пособие / Р.С.Пионова. – Мн.: Университетское, 2002. – 256с.
25. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі : навч. посіб / З. І. Слєпкань. – К. : Вища шк., 2005. – 239 с.
26. Смолкина А.М. Методы активного обучения: науч.-метод.пособие. М.: Высшая школа, 1991. – 176 с.
27. Тернопільська В.І. Довідник з виховної роботи зі студентами / В.І.Тернопільська, Т.В.Коломієць, І.О.Піонтківська. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. 264с.
28. Хуторской А.В. Современная дидактика: Учебник для вузов. СПб: Питер, 2001. – 544с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Академія педагогічних наук (АПН) України MiyUniver -(<http://naps.gov.ua/>) Містить інформацію про діяльність, структуру АПН України; посилання на ресурси ДНПБ ім. В. О. Сухомлинського.
2. Бібліотека Koob.ru - Розділ: "Педагогіка" - www.koob.ru
3. Вища освіта: лідерство для прогресу (<http://www.liderstvo.org.ua>)
4. Все про ВНЗ в Україні (<http://www.ukreducation.info>)
5. Західно-український ресурсний інтернет-портал дистанційної освіти з суспільно-гуманітарних наук зарубіжних діячів педагогіки і народної освіти - <http://westukr.itgo.com>
6. Інститут педагогіки і психології. Навчальний web-проект. Текстилекцій, робоча та навчальна програма. Творчізавдання, контрольні питання - <http://www.tnpu.edu.ua/kurs/4/>
7. Інформаційно-виробнича система «Освіта» <http://www.osvita.net>. Автоматизовані системи для «вишів», загальноосвітніх шкіл, створення тестів і перевірки знань, різноманітна документація про освіту.
8. Інформацію про ВНЗ України, рейтинг ВНЗ (<http://miyuniver.org/>)
9. Матеріали з педагогічної психології - <http://nlpstudent.ru/>
10. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/> Законодавство, нормативи, регуляторна політика в галузі освіти, розвиток новітніх технологій та підтримка інноваційної діяльності.
11. Освітній портал (<http://www.osvita.org.ua/>) Містить каталог освітніх ресурсів, новини освіти, вищі навчальні заклади України.
12. Освітня мережа України (<http://www.ednu.kiev.ua/>) Гранти та стипендії міжнародних донорських організацій, адреси навчальних закладів України по рівням акредитації та регіонам, довідник по спеціальностям, освіта за кордоном, освітня преса, книги, дистанційне навчання в Україні і за кордоном.
13. Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського <http://nbuv.gov.ua/>;
14. Сайт про педагогічні інновації – Эврика - <http://www.eurekanet.ru/>
15. Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського <http://www.dnpb.gov.ua/>.
16. Освітній портал – освіта в Україні, освіта за кордоном <http://www.osvita.org.ua/>.